

દિગ્ંતોજ

દરેક પ્રકારના ભેદભાવ મિટાવે છે આ રંગપર્વ

રંગપર્વ

મુકેશ પંડ્યા
feedback@
bombaysamachar.com

સહૃદી ઉત્તમ જરૂર
એટલે વંસત્ત ઝું અને
આ જતુનો રોથી
રંગ પર્વ.
મત્ર રંગપર્વ નહીં ઉંમંગપર્વ: સહૃદા તનમને
રંગ અને ઉંમંગની ભરી દે છે આ પર્વ. સહૃદી મેટો વત
તો એ છે કે આ પર્વ સથાન બેદભાવ મિટાવે છે છે.

લોકપ્રિય તહેવાર એટલે હોળોની. કેવું સરસ મજાનું છે આ
રંગ પર્વ. મત્ર રંગપર્વ નહીં ઉંમંગપર્વ: સહૃદા તનમને
રંગ અને ઉંમંગની ભરી દે છે આ પર્વ. સહૃદી મેટો વત
તો એ છે કે આ પર્વ સથાન બેદભાવ મિટાવે છે છે.

સામાન્ય રીતે આપણે ત્યાં બજેવ ઉજવાય છે. તે
ખાલીનો મોટો તહેવાર ગણાય છે જે જાં તેઓ
જનોરી બદલે છે, તો દરોરા ક્ષત્રિયોનું મહાપર્વ ગણાય છે
જાયારે તેઓ શરૂઆતો પૂજા કરે છે. વળી હું કે અમદાવાદી,
બ્રાહ્મણ હું કે શ્રુત. કાળા હું કે ગોરા સહૃદી લોકો એક
રંગ રંગાઈ જાય છે.

સામાન્ય રીતે આપણે ત્યાં બજેવ ઉજવાય છે. તે
ખાલીનો મોટો તહેવાર ગણાય છે જે જાં તેઓ
જનોરી બદલે છે, તો દરોરા ક્ષત્રિયોનું મહાપર્વ ગણાય છે
જાયારે તેઓ શરૂઆતો પૂજા કરે છે. વળી હું કે અમદાવાદી,
બ્રાહ્મણ હું કે શ્રુત. કાળા હું કે ગોરા સહૃદી લોકો એક
રંગ રંગાઈ જાય છે.

એકમેના ગળે મળીને રંગ છાડે છે. હેસ છે. હસાવે
છે. તહેવારને રંગિન બનાવે છે. જેમ સાત રંગો બેગા
મળીને 'પોતાપણું' ગુણવીને શાન્તિનો સફેદ રંગ ઉત્પસ
કરે છે તેમ અલગ અલગ જાતિના, વસુના કે રંગના લોકો
સાથે મળીને પોતાપણું 'અદુરું' હોલીને આ પરને ઉજે છે
અને શાન્તિનો સંદેશ ફેલાવે છે.

રંગોનું આ પર્વ રંગમેદ્દ તો ખૂબ સરણાથી મિટાવે છે
છે. ભગવાન શ્રીકૃષ્ણા બાલચાર્યાનાં જાયારે માતાજીને
પૂછ્યાં હતું કે, માં હું કેમ સ્થાપની હું અને રાધા કે
વાત. નકરાતમકતા. પર
સકરાતમકતાના વિજયની
વાતો. એવો વિચાર આવે
કે કે આ તહેવાર રોજે-
રોજ ઉજવાય તો કેવું
સારુ ?

હોળી-ધૂળેટી દિશ્વરમાં આસ્થાની પરાકાણા

મનગ

હેમુ-ભીખુ
bhadev@bombay
samachar.com

હોળી એટલે પોતાની આગોશમાં દરેક અનિષ્ટનું નાશ કરનાર અનિષ્ટીની આરાવાનાનું
પર્વ. હોળી એટલે એક શરીરની શરીરની હોળું
પર્વ. હોળી એટલે એક બાળકની નિર્દિષ્ટનો
વિજય. હોળી એટલે એક બાળકની નિર્દિષ્ટનો
તપસ્યાનો આલોચની ઘણાં હોળું
મહારાજાનું સમજાતીની હુંઠાની

બાળકને જો કોઈ બાળી શકે તો તે છે ઈશ્વરનો
પૂર્ણ હુંઠાની કુદા. ઈશ્વરની બાળી હુંઠાનાનું
પર્વ. હોળી એટલે એક બાળકની નિર્દિષ્ટનો
બાળકની નિર્દિષ્ટનો આલોચની ઘણાં હોળું
મહારાજાનું સમજાતીની હુંઠાની

સનાતની સંસ્કૃતિના દરેક સંતાનને પ્રદાન
અને હોલિકાની વાતની જાગુકારી હુંઠાની છે.
તેથી અધી તેને આલોચનાની જરૂર નથી. ટૂંકાં
એમ કહેવાય કે દૈનિક રાજ ડિશ્વરકષ્યનો પૂર્વ
પ્રહ્રદાન વિજય ભજતું હોલીની વાત માટે

બાળકને જો કોઈ બાળી શકે તો તે હોળું
નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને કોઈ શરીર
વિશી શકું નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને
કોઈ શરીર નથી. એવી જ રીતે ભજતને પ્રદાન
સમજાયા વિજય. ગીતાના હોળુંબાળી વાત હોળીના
પ્રસંગથી અન્ય સ્વરૂપે પણ આલોચાઈ જાય
છે. આ એક મજાની ઘણાના

હોળી એટલે એક બાળી શકે તો હોળું
નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને કોઈ શરીર
નથી. એવી જ રીતે ભજતને પ્રદાન
સમજાયા વિજય. ગીતાના હોળુંબાળી વાત હોળીના
પ્રસંગથી અન્ય સ્વરૂપે પણ આલોચાઈ જાય
છે. આ એક મજાની ઘણાના

હોળી એટલે એક બાળી શકે તો હોળું
નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને કોઈ શરીર
નથી. એવી જ રીતે ભજતને પ્રદાન
સમજાયા વિજય. ગીતાના હોળુંબાળી વાત હોળીના
પ્રસંગથી અન્ય સ્વરૂપે પણ આલોચાઈ જાય
છે. આ એક મજાની ઘણાના

હોળી એટલે એક બાળી શકે તો હોળું
નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને કોઈ શરીર
નથી. એવી જ રીતે ભજતને પ્રદાન
સમજાયા વિજય. ગીતાના હોળુંબાળી વાત હોળીના
પ્રસંગથી અન્ય સ્વરૂપે પણ આલોચાઈ જાય
છે. આ એક મજાની ઘણાના

હોળી એટલે એક બાળી શકે તો હોળું
નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને કોઈ શરીર
નથી. એવી જ રીતે ભજતને પ્રદાન
સમજાયા વિજય. ગીતાના હોળુંબાળી વાત હોળીના
પ્રસંગથી અન્ય સ્વરૂપે પણ આલોચાઈ જાય
છે. આ એક મજાની ઘણાના

હોળી એટલે એક બાળી શકે તો હોળું
નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને કોઈ શરીર
નથી. એવી જ રીતે ભજતને પ્રદાન
સમજાયા વિજય. ગીતાના હોળુંબાળી વાત હોળીના
પ્રસંગથી અન્ય સ્વરૂપે પણ આલોચાઈ જાય
છે. આ એક મજાની ઘણાના

હોળી એટલે એક બાળી શકે તો હોળું
નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને કોઈ શરીર
નથી. એવી જ રીતે ભજતને પ્રદાન
સમજાયા વિજય. ગીતાના હોળુંબાળી વાત હોળીના
પ્રસંગથી અન્ય સ્વરૂપે પણ આલોચાઈ જાય
છે. આ એક મજાની ઘણાના

હોળી એટલે એક બાળી શકે તો હોળું
નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને કોઈ શરીર
નથી. એવી જ રીતે ભજતને પ્રદાન
સમજાયા વિજય. ગીતાના હોળુંબાળી વાત હોળીના
પ્રસંગથી અન્ય સ્વરૂપે પણ આલોચાઈ જાય
છે. આ એક મજાની ઘણાના

હોળી એટલે એક બાળી શકે તો હોળું
નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને કોઈ શરીર
નથી. એવી જ રીતે ભજતને પ્રદાન
સમજાયા વિજય. ગીતાના હોળુંબાળી વાત હોળીના
પ્રસંગથી અન્ય સ્વરૂપે પણ આલોચાઈ જાય
છે. આ એક મજાની ઘણાના

હોળી એટલે એક બાળી શકે તો હોળું
નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને કોઈ શરીર
નથી. એવી જ રીતે ભજતને પ્રદાન
સમજાયા વિજય. ગીતાના હોળુંબાળી વાત હોળીના
પ્રસંગથી અન્ય સ્વરૂપે પણ આલોચાઈ જાય
છે. આ એક મજાની ઘણાના

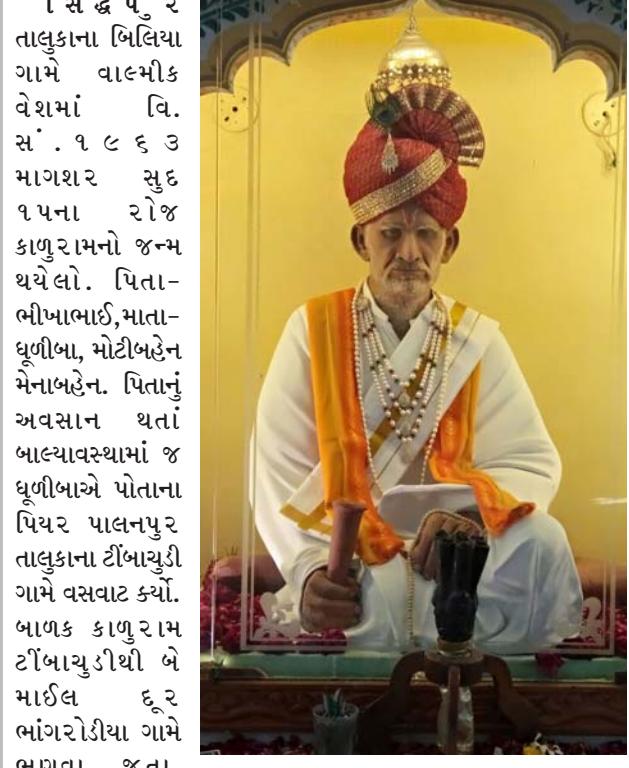
હોળી એટલે એક બાળી શકે તો હોળું
નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને કોઈ શરીર
નથી. એવી જ રીતે ભજતને પ્રદાન
સમજાયા વિજય. ગીતાના હોળુંબાળી વાત હોળીના
પ્રસંગથી અન્ય સ્વરૂપે પણ આલોચાઈ જાય
છે. આ એક મજાની ઘણાના

હોળી એટલે એક બાળી શકે તો હોળું
નથી. બાળી વાત હોળું ભજતને કોઈ શરીર
નથી. એવી જ રીતે ભજતને પ્રદાન
સમજાય

ડૉ. નિરેંજન રાજયગુરુ
feedback@
bombaysamachar.com

નિરાંત સંપ્રદાયના કાળુરામ મહારાજની વાણી -૧

તાલુકાના બિલિયા
ગામે વાલ્ભીક
વેશમાં વિ.
સ. ૧ ૮ ૬ ૩
માગશર સુદ
૨ પના ૨ ૫
કાળુરામનો જન્મ
થયેલો. પિતા-
નીલાભાઈ, મતા-
ધૂળીયા, મોટીબહેન
મેંપાઠેન. પિતાનું
અવસાન થતો
બાલ્યાવસ્થામાં જ
ધૂળીયાને પોતાના
પિયર પાલાષુર
તાલુકાના ટીબાયા
ગામે વસવાત કર્યો.
બાળક કાળુરામ
ટીબાયુલીથી બે
માર્ગિલ ૬૨
લાંગરોડીયા ગામે
બાળવા ૪ તા.

પછી વત્તમાં જ નિશાળ શરૂ થઈ. જયાં પાંચ ગુજરાતીનો અભ્યાસ
કર્યો. બાલ્યાવસ્થાથી જ સત્તંગ અને ભજનના સંકલનો પડતા
રહ્યો.

અદ્દાર વરસે પાલાષુર તાલુકાના પીરોજિપરા ગામે ગલબીબાઈ
સાથે વિવાદ થયા. પછી ટીબાયુલી ગામના કાળુરામે ચોકિદારી
કરી. એવામાં બાલ્યાયુલી ગામના ભક્ત વેલારામ સાથે સત્તંગાં
થયો. એમણી પાસે કંઈ બંધાવી, એમણે ચુંચી પાસેના માલાસાણા ગામે
સરતા નિરાંત સંપ્રદાયના આચાર્ય પુરુષોત્તમરામ મહારાજનો બેટો
કરાયો.

વિ.સ. ૧૮૮ ૩ ના ભાદરવા સુદ ૧ ના દિવસે કુરુક્ષોથ ઉપરેશ
પ્રાપ્ત કર્યો અને સ્વર્યવિત ભજન-પર્દો ૨ રચાવાની શરૂઆત કરી. ગુરુ
પુરુષોત્તમ મહારાજે પછી કાળુરામને પણ અન્ય ભક્તોને ગુરુભૂષણ
આપાવ્યો. આપાવ્યો આપેલો.

તથાં અમદાવાદ આવીને કાંપિલમિલમાં નોકરીને ૨ વા.જાયાં
આયુરોના અનુભવી વૈદર રાજેની વૈદાસજી સાખું બેટો થયો. દેવાદાસે
કાળુરામ પાસે બોધ લીધો ને પોતાનું આયુરોદિક મૌખિકિયોનું વ્યાઘ
પછી વત્તમાં આયુરો. પછી તો નારીપોરાશા. થારીર વિકિસા અને
રોગ નિદાનમાં પારંગત થઈ અનેક લોકોની સેવાયકરી કરી. ચારેક
વર્જ અમદાવાદમાં ૨ વા. પછી પોતાના વત્ત ટીબાયુલી ગામે પરત
આવી લોકોને વાશ કરી.

ગમાં મદજા ભૂતે રાખેલું. ગામેગામથી રોગોઓ અને
સત્તંગાંની મંડાણો આવા લાગી. સ્વયંગત અને મહેમાનિતિનો
ખર્બ વથો રહ્યો, જીવનનું પણ મુશ્કેલી વથી, પોતાનું અતિ
જીંથી થયેલ મદજા પોતાના પરિવાર સાથે પોતાના ધ્યે માટીની
કાંદી ઈટો પારીને ચાલતાર કર્યું.

પાંચ સત્તંગો થયેલો. ચાર ટીકરા- શંકર, ધનજી, નાર શા અને
દાયાલાલ તથા એક ટીકરી હૃતાબાહેન. પત્ની ગલબીબાઝો
મુશ્કેલ સત્તંગમાં પણ આતિથદ્ધ જાળી રાખેલો. વિકમ સંબત
૨૦૦૬ના પોષ સુદ ૧ ના દિવસે કાળુરામ મહારાજે વિદા
ધીંધી.

સાનુંથી સત્તંગો આપી, ઉદ્ઘાટન મારે નિશ્ચાળ તાણાં,
પિં બ્રાહ્મં પર પર ગં દેખ્યા, અંપં નામનાં ઉંજિયાં.
અકળ કળા જેણી ગતિ વિદ્ધાંગ, લેણ રહે સૌથી ન્યારા,

કળ કલપના કશ નર્દી પદ્ધોંચે, દેઢી બાદર છે દીકરાટ.

-સાનુંથી સત્તંગો આપી...૦

પંતિ કાળું તો ગમ નાર્દી, અગમ પંથ હે નિર ધારા,
બીના લૂધી કા દેશની વાંદુ, કોઈ વીરલા હે જાનનારાટ.

નર્દી મિન્ડ નર્દી મુસલમાન, નાત જાત નર્દી વેલાવાર,
આદ અંત મધ્ય એક હી જોગી, નર્દી કુલ નર્દી કે બાલા.

-સાનુંથી સત્તંગો આપી...૦

માતા પિતા નર્દી દુરારે, નર્દી જનમ મરણ હારા,
આપે નર્દી ઉત્પત્તિ પ્રલયમાં, આપ એકલા ૨ રે ન્યારા.

કામક્રોધ મોહ પકડ હારા કર, જાત લિયા બ્રહ્મ ગં સાર,
કાળીદાસ સત્તંગુણા ચરણી, બાન અદગ હે ચોધારા...
-સાનુંથી સત્તંગો આપી...૦

કાળુરામ મહારાજે કૂલ ૨ ૬૪ જેટલી પથ રચનાઓનું
સર્જન કરેલું છે. જે માં ૧ ૮ વિદ્ધાં છંડો - મનહર, ચપા, કંગિયા, મોટીદામ, શલોકા, ૩૭ જેટલી સાખીઓ. પદ્ધ-
લાલાણી, હેલી, આરતી-પ્રયત્ની, ભજન, ધો-૪૭, વાર, પંડ તિથિ-
૨, પદ-૧, બારમસી-૧, ચાલાણ-૧૧, ૮૩ જેટલી પથ રચનાઓ
તથા પવમાં ૬ પદો, (મોહનરામ ઉપર, એકીરામ પુરુષ) મહારાજ ઉપર, મોહનાલ ઉપર, મહત હંસ નિવારામ ઉપર, ચતુરદાસ
ઉપર, ચેતવણી, બાન ચેતવણી ૧, ૨, ૩ જેટલી કૃતિયો પ્રકાશિત
થયોછે.

કાળુરામના ગુરુ હંતા રણથોડ રચના શિદ્ધ પુરુષોત્તમ
મહારાજ. જે માં ૪ જન્મ માલાસાણા ગામે વિ. સ. ૧૮૦૨
માગશર સુદ ૮ ગુરુવારના દિવસે થયેલો અને માલાસાણા
ગામે વિ. સ. ૨૦૧૩ પદ્ધ રણ ગુરુવાર તા. ૨૩/૧/૧૮૫૭ના
રોજ નિવારામ પાચ્યા. એમણી પદ રચનાઓ - 'જુન મેં
ગલોલી માર્દી...', 'પ્રયમસદુરુણે પાચ લાંઘ...', 'કોણે મોરલી
ગંગા?...', 'સખી પદે પૂરુષ પ્રેમ' નિરાંત સંપ્રદાયના ભજનિકોમાં
ગાયાં હોય.

માગનરામના શિદ્ધ અને પદ્ધરી જિ. રાજકોટના વતની
વાલજીરામ ઉગરામ ડાંગર દ્વારા ઈ.સ. ૧૮૮૦માં નિરાંત
સંપ્રદાયના કવિઓ વિશેનું પુસ્તક 'જીવન મુક્ત પ્રકારા' પ્રકાશિત થયું છે
જેના લેખક છે - માગનરામ દોલારામ-ગલોતરા ગામના, પછી
અંબાજી ખાતે વસવાત કરેલો) આ પુસ્તકમાં અધારેક જેટલા નિરાંત
સંપ્રદાયના ભજકોની પદ રચનાઓ નું સંકલન કરવામાં આયું છે.

નારીજીવનની સૌથી મોટી વિદેખણ કઈ?
નારીજીવનની સૌથી મોટી વેદન કઈ?
નારીજીવનની સૌથી મોટો પરિતાપ ક્યો?
ચારિય પર ખોટો આસેપ!
પરિતાપ જ દુષ્પ ધારા કરીને આવી હોય
તેથી ભગવતી સૌથા પર આવો સરવા અસત્ય
અસે!

ભગવતી સૌથાને દુઃખ થાય છે, સંતપ
અનુભવાય છે. તેમના માટે હુદે અનોદ્યમાં
રાજમહેલાં જીવનું અકાંદુ-અકાંદુ થઈ પડ્યું છે.
સૌતાજીની આ વેદન ક્રિષ્ણ સમજે? ભગવાન
શ્રીરામ જ સમજે અને તેમના વિના બીજા કોઈ
ન સમજું શકે - ન અનુભવી શકે!

ભગવતી સૌથા માટે હુદે રાજપરિવારના સાંનો
અરાધુંમાં જાય અને આશ્રમજીવનનો સ્વીકાર
કરે તેવી પ્રાચીન ભારતની પર્દેપા

ભગવતી સૌથા આ અકાંદુ અને અને

અનિષ્ટનીય માનસિક સંતોષમાં મુક્ત મુક્ત કરી છે. આ અનિષ્ટનીય
સંતોષી કથાની કથાન માધ્યમથી અભિવ્યક્ત માટે
મહાકલિને મુજા કથામાં આવશ્યક પરિવર્તનો કર્યા

છે. આનું જ પરિવર્તન નહીં સૌતાત્યાગની
અસત્ય અનુભવાન શ્રીરામ કરી ન કરે - ન જ

કરે! ૨. ભગવાન શ્રીરામ સાંની વિદ્ધાં
સંતોષ માટે ભગવતી સૌથા

